

György Éva

A román nyelv tanulásával kapcsolatos attitűdök vizsgálata a tömbmagyar térségben, elemi iskolás tanulók szülei körében

Bevezetés

Napjainkban az idegennyelv-tudás szerepe társadalmi, kulturális és gazdasági szempontból is vitathatatlan, mivel hozzájárul a személyes kapcsolatokat gazdagításához, nyitottabbá tesz és nem utolsó sorban javítja a munkaerő-piaci elhelyezkedés esélyeit. Ezért a kisebbségi, illetve többségi kultúrák és nyelvek egymáshoz való viszonyulása, a román nyelv iránt tanúsított empátia és tolerancia fontossága megkérdőjelezhetetlen a román nyelv elsajátításának hatékonyságában. Kutatásomban a román nyelvtanulás témakörével foglalkozom Hargita és Kovászna megyei, szociális hálón elérhető szülői csoportok számára közzétett felmérés alapján. A kutatás fő célkitűzése, hogy a tömbmagyar térség magyar anyanyelvű kisiskolások szülei attitűdjét ismertesse a román nyelvtanulással kapcsolatban. A nyelvtanulásnak több feltétele van, amelyekből háromra fókuszáltam a feldolgozás során:

1. A hatékonyak ítélt nyelvtanulás lehetséges módjaira,
2. A román nyelvtanulás iránt tanúsított attitűdre,
3. A román többséghez és az általuk felmerülő nyelvtanulási lehetőségekhez való viszonyulásra

Módszertan

A kutatást a magyar iskolarendszerben tanuló elemi tagozatos magyar gyerekek szülei körében végeztem. A feltáró módszerek közül az írásbeli kikérdezést használtam, a kikérdezés tartalma szerint az attitűdvizsgálatot és ennek eszközeként a Likert-féle skálát alkalmaztam.

A felmérés online történt, lehetőséget nyújtva úgy a rurális, mint az urbánus környezetben élő szülők megnyilvánulására a román nyelvtanulás hatékony módjairól, a román nyelvtanuláshoz való viszonyulásukról és az implicit nyelvtanulási lehetőségekről.

Mivel a közösségi hálózatok manapság a legfontosabb kommunikációs csatornák közé tartoznak, az adatgyűjtés lebonyolítása ennek segítségével történt. A kérdőívet 234 szülő töltötte ki, majd a hiányosan kitöltött kérdőívek kizárása után a minta 224-re csökkent. A vizsgálati személyek kétharmada Hargita és egyharmada Kovászna megyei nő/édesanya. A kérdésekre döntő többségben városi, diplomás édesanyák válaszoltak, tehát a kutatás eredményei az ő véleményüket tükrözi.

Kutatási eredmények

Az anyagot 3 témakör mentén dolgoztam fel. Elsőként az azzal kapcsolatos eredményeket mutatom be, hogy a szülők a nyelvtanulás milyen módját találják a leghatékonyabbnak, majd a megkérdezettek román nyelvtanuláshoz való viszonyulását, végezetül pedig a román többséghez és az általuk felmerülő nyelvtanulási lehetőségekhez való viszonyulást ismertetem.

1. A nyelvtanulás módjai

A nyelvtanulás módjának hatékonyságát vizsgálva feltettem három kérdést azzal kapcsolatban, hogy a szülők hogyan látják optimálisnak a román nyelv eltanulásának módozatát. Az első kérdésben az iskola fontosságára, a második kérdésben a közös beszédhelyzet-szituációk által biztosított lehetőségekre, a harmadik kérdésben a személyi barátság szerepére voltam kíváncsi a román nyelvtanulás vonatkozásában.

1.1. Ön szerint a gyereke(i) román nyelvre tanítása kizárólag az iskola és a pedagógus feladata?

A nyelvtanulás tekintetében a válaszadók 84%-a azt mondja, hogy az nem kizárólag az iskolára/pedagógusra hárul, vagyis iskolán kívül más módozatok is fontosak, és ebből 62% nagyon határozottan kiáll emellett a vélemény mellett. Elenyésző azoknak az aránya, akik kizárólag az iskolára bíznák a román nyelvtanulást, hiszen összevontan csupán 2,7% szerint lenne ez inkább, vagy teljes mértékben az iskola/pedagógus feladata.

1.2. Bátorította gyerekeit román anyanyelvű gyerekekkel való ismerkedésre, barátságra?

Arra vonatkozóan, hogy mennyire alkalmas a román nyelv tanulására a baráti kapcsolat, a kutatásban azt találtam, hogy ezekre a személyi kapcsolatokra a megkérdezettek nagytöbbsége bátorítaná a gyerekeit. A baráti-személyi kapcsolatokat több mint 80% fontosnak tartja, mint román nyelvtanulási lehetőség. Ezzel szemben ettől a gyakorlattól 6-7% elzárkózik, és a válaszadók közel egyötöde ebben a kérdéskörben bizonytalan.

1.3. Ön szerint gyereke a román nyelvet könnyebben elsajátíthatná román anyanyelvű gyerekekkel való játszás/beszélgetés során?

A nyelvtanulás módjai témakörben azt is megkérdeztem, hogy a közös együttlét, a közös szituáció mennyire segítheti a román nyelvtanulást, illetve mennyire tartják fontosnak ezt az élethelyzetet a román nyelvtanulás szempontjából. Itt szembesültem a legmagasabb arányú pozitív eredménnyel, hiszen 91% úgy gondolja, hogy a szituáció, és azon belül a játszás, beszélgetés lenne a legoptimálisabb a román nyelvtanulás szempontjából.

A válaszokból kiderült, hogy a megkérdezett szülőknek határozott elképzelése van arról, hogy a gyerekeik hogyan tudnának könnyebben megtanulni románul. Kiderült, hogy a román nyelvtanulásra legoptimálisabb a közös beszédhelyzet-szituációkat tartják, amelynek jellegzetes példája a játék (akár a tömbházak tövében, játszótereken, vagy iskolában, ahol együtt vannak a román és magyar gyerekek). A román nyelvtanulás hatékonyságának szempontjából tehát a közös játszás, beszélgetés, az erre használható élethelyzetek megléte lenne a legjobb, ezt bizonyítja az is, hogy ennél a kérdésnél a legalacsonyabb a tagadók és a semleges válaszadók száma is. Ez azt is jelenti, hogy az implicit, játék közben megjelenő nyelvtanulásnak nagyobb szerepet tulajdonítanak, mint a baráti kapcsolatoknak és sokkal nagyobb szerepet tulajdonítanak, mint az iskolának/pedagógusnak.

2. A román nyelvtanuláshoz való viszonyulás

A második témakörben arra kerestem a választ, hogy a megkérdezett felnőttek hogyan viszonyulnak a román nyelvhez és a román nyelv tanulásához. A román nyelvtanulással kapcsolatos attitűdök vizsgálatánál 2 kérdést tettem fel, amelyek által arra kaptam választ, hogy mennyire fontos, hogy a gyerekeik jól beszéljenek románul, és hogy egyáltalán szükség van-e a román nyelvtudásra.

2.1. Mennyire tartja fontosnak, hogy gyereke(i) jól beszéljen(ek) románul?

A kérdésre válaszoló szülők közt 90% feletti aránnyal vannak azok, akik fontosnak, vagy nagyon fontosnak tartják, hogy gyerekeik jól beszéljenek románul. Azt is érdemes meglemlítenem, hogy ezen pozitív válaszadók háromnegyede a gyerekek román nyelvtudását kiemelten fontosnak tartja. A válaszolók 1%-a nem tartja fontosnak és bizonytalanul, is-is alapon csupán 4% fogalmaz.

2.2. Szükség van a Hargita/Kovászna megyékben élő magyar anyanyelvű gyerekek román nyelvismeretére?

Erre a kérdésre 90% a pozitív válaszok aránya; 2% képviseli azt az ideológiát, hogy nincs, vagy egyáltalán nincs szükség a tömbmagyar területen élő magyar anyanyelvű gyerekek román nyelvismeretére és 5% nem foglalt egyértelműen állást.

A román nyelvtanuláshoz való viszonyulás témakörében feltett kérdések válaszai alapján tehát megfogalmazhatom, hogy a szülők szinte egyhangúlag fontosnak tartják a gyerekek megfelelő szintű román nyelvtudását, azonban a tömbmagyar területen élő magyar anyanyelvű gyerekek román nyelvismeret-szükségességének kérdésében az előzőhöz képest kissé visszafogottabbak.

3. A román többséghez és az általuk felmerülő nyelvtanulási lehetőségekhez való viszonyulás

Kutatásom utolsó témakörében 3 kérdésre válaszoltak a szülők, amelyekből kiderül a román többséghez, általában a nyelvtanuláshoz és a román nyelvhez való viszonyulás.

3.1. Mennyire látná szívesen román anyanyelvűek társaságát baráti körében?

A válaszadók háromnegyede szívesen vagy nagyon szívesen barátkozna román anyanyelvűekkel. Ebben a kérdésben a megkérdezettek 18%-a tartózkodóan válaszolt és 12% visszautasítja annak a lehetőségét, hogy baráti körébe román anyanyelvűek is legyenek.

3.2. Mennyiben ért egyet azzal a mondással, hogy „Annyi ember vagy, ahány nyelvet beszélsz?”

A megkérdezett szülők 85%-a egyetért a kérdésben szereplő mondás igazságával. Csekély arányban, csupán 2%-ban nem gondolják úgy, hogy több nyelvet beszélve több lehetőségük lenne és a semleges válaszolók aránya is csak 6%.

3.3. Ön szerint fontosabb egy világnyelvet tanulni második nyelvként, mint románt?

Az utolsó kérdésnél megoszlanak a vélemények, mivel a román nyelv második nyelvként való megtanulásának fontosságát mindössze 50% helyezte előnybe egy világnyelvhez képest. Ezen belül kiegyensúlyozottan, 25-25%-ban jelenik meg az inkább nem és a határozottan nem válaszok aránya a román nyelvtudás javára. A válaszolók 15%-a fontosabbnak tart egy világnyelvet megtanulni második nyelvként, mint románt és a kérdésre nem tudott egyértelmű választ adni 35%.

Az utolsó téma kérdéseinek mentén körvonalazódott, hogy a kutatásban résztvevő szülők viszonyulása a román többséghez túlnyomórészt pozitív, emellett fontosnak tartják a nyelvtudást úgy általában, azonban az utolsó kérdésnél megjelenő megosztottság mutat némi határozatlanságot a döntéslehetőségről, miszerint a román vagy egy világnyelv megtanulása lenne fontosabb második nyelvként.

Összefoglalás

Az attitűdvizsgálatot három témakörre építve, elsőként a hatékony nyelvtanulás módjával, ezt követően a román nyelvtanuláshoz kapcsolódó attitűddel és legvégül a román többséghez és az általuk felmerülő nyelvtanulási lehetőségekhez való viszonyulással foglalkoztam. A három témakör mentén feldolgozott anyag alapján körvonalazódott a tömbmagyar térségben élő, elemi iskolás tanulók szüleinek attitűdje a román nyelv tanulásával kapcsolatban. Az eredmények azt mutatják, hogy a megkérdezett szülők a román nyelvtanulás leghatékonyabb módjaként a román és magyar anyanyelvű gyerekek közös játékát, az implicit nyelvtanulást tartják. Meglepőnek tartom az eredményeken alapuló információkat, miszerint a román nyelvtanulás iskolára háruló feladata mutatkozik a legcsekélyebbnek, mert a valóságban jelenleg a gyerekek nagyrésze csak az iskolában tanul románul. Továbbá választ kaptam arra is, hogy a többség fontosnak tartja a gyerekek megfelelő szintű román nyelvtudását, ugyanakkor ezt a határozottságot enyhén megingatta az egy világnyelv vagy a román nyelv második nyelvként való megtanulásának fontossága.

Ennek tükrében egy újabb kutatásban érdemes lenne megvizsgálni, hogy a román nyelvtanulás fontosságának megítélése összefüggésben áll-e a szülőföldön maradás jövőképevel.